

ФОРМУВАННЯ М'ЯКИХ НАВИЧОК 4К ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

*Курінний О.В., ст.викладач каф.**іноземних мов**Сумського національного**аграрного університету***Анотація**

У статті розглядається питання формування м'яких навичок у контексті викладання іноземних мов студентам закладів вищої освіти. Аналіз наукових і науково-методичних розробок, присвячених питанню розвитку м'яких навичок студентів вишів, зокрема в процесі навчання іноземних мов, доводить, що, незважаючи на те, що м'які навички мають вирішальне значення для забезпечення працевлаштування, вони все ще недостатньо актуалізовані в системі вищої освіти, що обумовлює нагальну потребу вищих навчальних закладів звернути увагу на названу проблему. У даній публікації пропонується кілька шляхів, здатних сприяти розвитку особистісних і міжособистісних навичок у контексті навчання іноземних мов. Окреслено форми організації навчальної діяльності (індивідуальної, парної, групової), а також методи і вправи (дебати, дискусія, кейс-метод, метод проектів і т.д.), що мають потенціал озброїти студентів ключовими навичками на основі реальних життєвих сценаріїв і навчального досвіду. Підкреслено, що вправи на розвиток усного мовлення, які, без сумніву, дуже корисні на заняттях з іноземної мови, не є єдино можливими для формування м'яких навичок. М'які навички можуть значно покращитися під час читання та вправ на письмо, тому важливою умовою є органічна інтеграція різних видів діяльності і стратегій навчання. Встановлено, що, перш ніж планувати заняття, викладачі мають усвідомлювати, яким чином формуються м'які навички, обрати, які м'які навички вони хотіли б сформувати в студентів, і підібрати відповідні методи навчання з метою моделювання ситуації, за якої м'які навички можуть бути сформовані максимально природно. Особлива увага в представлений публікації приділяється тому, як та які м'які навички можуть

бути розвинені в процесі самооцінювання, взаємооцінювання або оцінювання результатів навчальної діяльності викладачем. Також пропонується таблиця відповідності видів діяльності м'яким навичкам. Аналізуючи її, можна побачити які види діяльності краще застосовувати при вивченні іноземних мов, якщо потрібно сформувати ту чи іншу навичку. Стаття завершується кількома рекомендаціями, що стосуються можливих аспектів перспективних досліджень і проблемних ніш у даній області, які потребують подальшого ретельного вивчення.

Ключові слова: вища освіта, м'які навички, навчання іноземних мов, критичне мислення, креативність

Комунікативний метод вже давно посів 1 місце серед методів викладання іноземних мов. Всі сучасні підручники розроблені саме за цією методикою. Викладач при вивченні іноземних мов звик також розвивати всі 4 мовленнєві навички: говоріння, читання, письмо та аудіювання. Сьогодні потребує розвитку додаткових навичок при вивченні іноземної мови. Крім досконалого володіння іноземною мовою учень повинен вміти критично мислити, підтримувати комунікацію, працювати в команді, проявляти міжособистісні навички. Все це називається м'якими навичками, які повинні мають бути розвинені при викладанні будь-яких дисциплін і іноземних мов зокрема.

Оскільки одним із провідних завдань іншомовної підготовки студентів закладів вищої освіти нефілологічного профілю є сприяння розвитку їхніх професійних комунікативних компетенцій (через викладання курсів іноземної мови професійно-ділового спрямування), викладачі мають бути високо обізнаними з вимогами, які нині висуваються до молодих спеціалістів, та будувати навчальний процес, усвідомлюючи, що сьогоденні роботодавці акцентують увагу не тільки на високому рівні «hard skills» потенційних робітників, які стосуються професійно значущих, вузькоспеціальних, технічних кваліфікацій, освіти і досвіду роботи, але й на рівні володіння «soft skills», які тлумачаться як комплекс міжпрофесійних, універсальних, соціальних навичок, що обумовлюють ефективну участь у робочих і академічних

процесах, визначають уміння результативно взаємодіяти та стосуються культури побудови комунікації незалежно від професійної спрямованості фахівця.

В той час як всього існує більше 10 м'яких навичок вважається, що основними є 4: креативність, критичне мислення, кооперація та комунікативні навички. В популярній літературі вони отримали назву 4К навички. Без оволодіння цими навичками не можна стати гарним фахівцем у своїй галузі.

Креативність. Частіш всього креативність розуміють як здатність генерувати нові ідеї, які є інноваційними та корисними. Креативний потенціал людини залежить від: здатності мислити нестандартно і виходити за рамки, особистісних характеристик таких як бажання ризикувати, природного прагнення займатися креативною діяльністю. Креативність має свою шкалу розвитку від новачка до творця. Перші як правило більш зосереджені на стратегіях, процесах та особливостях креативного мислення. Творці акцентують свою увагу на незвичності та користі від власної діяльності.

Критичне мислення це комплексна навичка, здатність аналізувати ситуації і обставини та доходити до певних збалансованих висновків. Вона допомагає студентам дивитися на ситуацію під різними кутами і не довіряти першому враженню. Основна ідея критичного мислення полягає в тому, що студенти ставлять питання і приймають рішення, що базуються на винайдених фактах, ніж на довірі до вже існуючої інформації.

Кооперація. Кооперація або робота в команді- це здатність студента працювати, виконувати завдання в команді, враховуючи інтереси всіх в групі. Можливо, ця навичка є однією з найголовніших, оскільки знадобиться студентам не лише в їх навчанні, але й далі в їх роботах, де їм знадобиться ефективно співпрацювати з їхніми колегами. Команда робота складається з наступних компонентів: міжособистісна комунікація, здатність вирішувати проблеми, управлінські здібності. Здатність студента працювати в команді залежить від його особистого бажання та можливості поважати точку зору інших людей, координувати ідеї

багатьох людей, вирішувати проблеми в команді, йти на компроміс та знаходити спільне рішення.

Комунікація. Комунікація це важлива навичка для майбутніх спеціалістів. При комунікації відбувається обмін інформацією. Ключовими навичками в комунікації є визначення результатів комунікації, створення чіткого повідомлення, яке б передавало необхідне значення, усвідомлення ментальності, рівня освіченості, позиції та емоцій співрозмовника, вміння слідувати правилам та нормам, що підходять до певного стилю комунікації, усвідомлення соціальних та культурних відмінностей, вибір необхідних каналів комунікації, активне слухання, вміння критично аналізувати текст чи мовлення.

Визначивши що таке м'які навички і чому вони настільки важливі, треба визначити, яким чином можна їх сформувати у студентів при вивченні будь-якої дисципліни. Взагалі, для оптимізації процесу формування м'яких навичок у контексті іншомовної підготовки педагога мають поставити та відповісти на три питання: «Які м'які навички я хочу розвинути в студентів?», «Яким чином у студентів формуються м'які навички?» і «Як мені ефективно змодельовати навчальний процес і навчальну ситуацію, аби в студентів сформувалася певна навичка?». Такі питання сприятимуть кращому розумінню очікуваних навчальних результатів, без планування й окреслення яких неможливо доцільно обрати форми і методи викладання й оцінювання [1, с.105]

Ефективним способом підвищити креативність є пояснення, як можна навчитися мислитися інакше, та когнітивні вправи на зразок мозкового штурму (швидке вигадкування ідей) і віднаходження справжньої суті проблеми. Викладання для учнів може містити такі елементи, що стимулюють креативність:

- командне навчання для навичок роботи з іншими;
- навчання на основі кейсів;
- модельовання, навчання на основі спостереження за іншими;
- навчання у грі.

Творчість - ще один із 4К, і творчість може означати багато різних речей у класі. Багато вчителів чули про різні стилі навчання. Деякі учні мають тенденцію бути

більш візуальними (навчання шляхом бачення), а інші - кінестетичні (навчання за допомогою дій). Щоб розвивати творчі здібності в учнів, вчителі повинні усвідомлювати ці відмінності та вести різноманітні види діяльності в класі. Вчителі мають дозволяти учням бути творчими, це означає давати їм вибір кожного разу коли це можливо.. Кожного разу, коли учням пропонується знайти рішення складних проблем, їм дається можливість вирішити проблему новими та творчими способами. Одними з завдань, що формують креативність можуть бути стендові або PowerPoint презентації.

Завдання по вирішенню проблем, які пов'язані з етичними проблемами і дилемами, також є доцільними, оскільки крім надання студентам можливості використовувати цільову мову, вони також дають можливість обговорити питання, пов'язані з етикою і мораллю .

В контексті роботи над іноземною мовою можна запропонувати наступні вправи: додаткові запитання. Наприклад, можна поставити студенту запитання: «What do you think you will be doing in 5 years' time?» Після отримання відповіді можна поставити додаткові запитання: “Why do you think so? What makes you think so? How can you support your plans?” Ця вправа допоможе студентам розвинути навички аргументації. [2, с.103]

Відкриті запитання є також гарним способом розвитку навичок критичного мислення. Замість того, щоб задавати загальні запитання (Do you like fast food?) краще формулювати його по іншому (Why do you like fast food?). Це дасть студентам можливість використовувати більше мовних засобів і наводити аргументацію своїх відповідей.

Групова робота, що включає дискусії та дебати є ще одним методом розвитку критичного мислення. Мета цих завдань розвивати комунікативні навички, а також міжособистісні навички. Студенти обговорюють етичні питання, пов'язані з професійним життям, зокрема конкретні ситуації, які можуть виникнути на робочому місці (наприклад, конфлікти, тиск на одного або кількох працівників на робочому місці, відмінності та подібності між працівниками, прийняття чи відхилення авторитету). Студенти

беруть участь у груповій дискусії та висказують свої ідеї та думки.

Як можна побачити всі ці діяльності потребують від студентів задіяння комунікації, більшість з завдань (такі як проект, дискусія, дебати, рольова та бізнес гра) потребують від студентів критичного мислення. Написання портфолію, робота над проектом, презентацією вимагають від студентів неабиякої креативності. Звичайно ж при проведенні дискусії, дебатів, проводячи рольову чи бізнес гру студенти взаємодіють один з одним, користуючись такою навичкою як кооперація тобто робота в команді

Тобто можна зробити висновок, що використання вищезгаданих комунікативних видів діяльності сприяє формуванню розвитку та використанню м'яких навичок, які знадобляться студентам у їх майбутній професійній діяльності.

Література:

1. Integrating soft skills in higher education and the efl classroom: knowledge beyond language learning Elena Spirovska Tevdovska South East European University, [URL:https://www.researchgate.net/publication/299999967_Integrating_soft_skills_in_higher_education_and_the_EFL_classroom_Knowledge_beyond_language_learning](https://www.researchgate.net/publication/299999967_Integrating_soft_skills_in_higher_education_and_the_EFL_classroom_Knowledge_beyond_language_learning) (дата звернення 15.05.23)
2. Doghonadze N, Zoranyan. Development of Soft Skills While Teaching English to Master's Students. URL: <https://www.researchgate.net/journal/Journal-of-Education-in-Black-Sea-Region-2346-8246> (дата звернення 15.05.23)